

Kutija koje nema

U pitanju je točan zvučnik neupitno tehnološki na samome vrhu, zvučnik kojem ništa nije teško, bez tipa glazbe koji preferira. Zvučnik s izuzetno dugim popisom vrlina

piše: **Zoran Radenković**

Sonus Faber je jedna od onih firmi koje znaju kako se to radi. Imate li dobar proizvod, odgovarajuću marketinšku podršku i nešto po čemu se razlikujete od ostalih, uspjeh ne bi trebao izostati. Marketinški jaka, globalno prisutna i razlikovno uočljiva gama Sonus Faber zvučnika danas predstavlja mjeru uspjeha talijanskog high-end-a. Zato će i svaki novi proizvod biti dočekan s nemalom pažnjom, jer ovaj proizvođač ulazi u uski krug „trend settera“ koji ne samo što pomno prate modne i ine trendove tržišta, već ih i oblikuju prema svojoj viziji. Kako je primat talijanskog dizajna u svjetskim razmjerima neupitan i kako je taj fini osjećaj za mjeru, detalj i sklad nešto što samo po sebi garantira brojne sljedbenike, za očekivati je da i novi Sonus Faber zvučnici pokazuju u kojem smjeru će industrija globalno krenuti.

Opis

Više nisu u modi uske fronte, već široke. Četvrtaste kutije su stvar prošlosti, a visoka cijena ne znači i veliki volumen kutije. Današnji kupci High End proizvoda su razmaženi, zahtijevaju i dizajn i izvedbu. Novi Sonus Faber proizvod zove se Elipsa i nudi sve to. Zvučnička kutija za koju bio se prije reklo da je u pitanju neobični i vrijedni komad novovjekog namještaja, nego li obična zvučnička kutija. Finiš je besprijekoran, a spominjani osjećaj za mjeru, detalj i sklad vidljiv svuda. Provjerite odnose veličina špica na kojima zvučnik stoji i podložki

na koje se te iste špice oslanjaju i vidjeti ćete kako izgleda školski primjer dobro odmjerenih proporcija i što je studiozno razrađen projekt. Drvo, koža, metal i lakovi razni ujedinjeni su u cjelinu koja zasigurno pretendira na značajno mjesto u nekoj budućoj hrestomatiji dizajna 21. stoljeća. Samo rješenje je već viđeno s modelom Stradivari u seriji Homage, ali ostaje za raspravu nije li Elipsa, sada vrh Cremona serije, dizajnerski uspjelij uradak, upravo zbog proporcija i činjenice da se u nešto manju kutiju smjestila samo jedna bas jedinica. Ostavimo li briljantni dizajn po strani, jer ovdje smo prvenstveno zbog zvuka, a ne zbog izgleda, pogledajmo što je to, za pola od cijene svoje perjanice, modela Stradivari, Sonus Faber upakirao u zvučnik nemuzikalnog imena - Elipsa.

Posegnut ću ovdje za opisom koji nudi proizvođač, ne samo zato što je marketinški primjeren cjenovnom razredu, već i očekivano talijanski raspjevan.

Tako je kutija „eliptičnog oblika, sendvičaste konstrukcije ostvarene spajanjem 20 slojeva javorovog drveta, gdje su ručno birani slojevi usklađeni po kvaliteti i orijentirani za pažljivo optimiziranu kontrolu rezonancija. Podstrukturalna rebra su strateški postavljena za potpuno potiskivanje neželjenih vibracija i kontrolu stojnih valova.

Visokotonac je 25-milimetarska ultradinamična, prstenasto emitirajuća jedinica, sa dvo-

strukim toroidalnim valovodom. Srednjotonac je 150mm konusna jedinica koja koristi „Symetric Drive Motor System“ (simetrično pokretani pogonski sustav) i selektirana vlakna crnog mangrovog drveta, visoke rezolucije, odgovarajuće tretirana za sprečavanje deformacija. Dinamičkog linearnog ovjesa. Sinergijski projektirana sa svojom ventiliranom akustičkom kutijom. Proizvedeno samo za Sonus Faber. Bas jedinica promjera 250mm je konusna, ultralaka, aluminijsko/magnezijska slitina. Ultradinamičke karakteristike i lineranosti. Korišten je specijalni suosni protu stješnjivač, projektiran kako bi otklonio rezoniranje šupljina i posljedična izobličenja.“

Nakon što ste preživjeli ovaj barokni opis, nadalje se postavlja veliko i strašno pitanje: ako su visokotonac i bas „ultradinamični“, a srednjetonac nije okičen tim epitetom, kako to onda zvuči? Zašto i ta jedinica nije „ultradinamična“? Znači li to da je srednjetonac spor ili, bolje rečeno, nedostatan brz da stigne strelovite susjede? Može li ga izvući Symetric Drive Motor System (što zvuči kao standardni dio opisa auta s pogonom na sva četiri)? Ili je u pitanju neka velika tajna koju Sonus Faber ne želi otkriti?

Slušni test

Slušanje je pokazalo kako je i srednjotonac „ultradinamičan“, što god to značilo. No nije izvrstan dinamički odziv ono što će biti glavna kvaliteta ovoga zvučnika. Kako su mi uha ugođena na Quad elektrostatičke, naravno da ću s veseljem dočekati onih nekoliko decibela dinamike koje Quad-ovi nemaju, ali isto tako ću u pravilu sa žaljenjem konstatirati kako dinamički odlični kandidat ne stoji najbolje po pitanju koherentnosti slike koju proizvode jedinice značajno različitih veličina membrane. Kada pogledate jedan visokotonac i pomislite samo kako je lako pokrenuti i zaustaviti tu malenu i laganu membranu, a kako je to istovremeno praktično nemoguće s velikom i teškom membranom basa iza koje je zavojnica epohalnih razmjera u odnosu na onu visokotonca, postaje

jasno koliki je problem reprodukcija materijala u kojem će visokotonca, srednjotonca i bas jedinica startati i zaustaviti se u isto vrijeme. Vremenski raspored koji nastaje jeste malen, ali čujan, pa reproducirana zvučna slika pati od manjka koherencije što se u konačnici raspoznaje kao „nevjeran“ zvuk. Zadnje što sam očekivao od Elipse je kako će me podučiti da i dinamički zvučnici mogu dosegnuti tu razinu koherencije koja vodi ravno u „vjeranu“ reprodukciju. Pred vama su tri zvučničke jedinice, a čujete samo jednu. Kako su to izveli, nemam ideju, ali potvrđujem, svjedoče da ne spominjem, kako sve tri jedinice ne pokazuju niti najmanju razliku u odzivu, te će ta istovjetnost kretanja s lakoćom prevariti uho i predstaviti se kao jedna, sasvim čudnovata, membrana koja titra. Kako sam samo ostao bez zraka kada je Majstor zagudio po svom čelu!

Ne samo da ovdje nema govora o nekakvom čujnom prijelazu između basa, srednjotonca i visokotonca, nego su se u sobi uprizzorili Yo Yo Ma solo i čelo cijelo. I dok čelo možda neće natjerati kutiju da „prozbori“ štogod, tu priliku ne propuštaju simfonijski orkestar i živahni

timpanist. I opet ništa! Kutije nema i čini se kao da je taj bas slobodno ovješ u zraku i može što god tražite od njega. Srednjotonac je ista priča, jer energična Cecilia Bartoli će furiozno otpjevati koju Gluckovu ariju, a Elipsa će se opet uspješno učiniti nevidljiva. Cecilia je bila i otišla, molimo sljedeće. Count Basie može stvarno dobro puhnati, ali ni on, ni Al Di Meola, niti svi drugi koji su pokušavali i davali sve od sebe nisu uspjeli natjerati taj zvučnik da poklekne i prizna kako nešto ne može. Visokotonac je samo logičan nastavak, jer svi harmonički koji su u njegovoj zoni odgovornosti bivaju isporučeni točno na vrijeme i kako valja. Ništa dakle od super brzih visokih koji mogu zvučati uzbudljivo, ali u konačnici krivo, jer tom se brzinom ostali ne mogu kretati. Da li je ovdje visokotonac namjerno „usporen“ kako bi se potpuno integrirao s ostatkom ili je u čemu drugome trik, ne znam. Jednostavno, sve stiže istočasno i pravočasno i to pri svim glasnoća-

ma. A ovi zvučnici mogu glasno i to s takvom strašću i snagom da je prava šteta to ne čuti. Ovdje moram spomenuti kako je Pass 250.5 bio prava mjera, jer ni pojačalo ni zvučnici nisu niti jednom pokazali da su na rubu sa snagom ili kontrolom, što se za moje

sretno susjedstvo ne bi moglo reći. Dinamički spektakli poput Ščedrinove „Kamen suite“ će vas zaljepiti za stolac i ostaviti s pitanjem iznad glave „a zašto to i drugi ne mogu ovako odsvirati?“. Osjećaju cjelovitosti doprinosi i lakoća s kojom zvučnici izlaze na

**I dinamički zvučnici
mogu dosegnuti
visoku koheren-
ciju. Pred vama su tri
zvučničke jedinice, a
čujete samo jednu**

kraj s kompleksnim materijalom. Mjesta ima za cijela dva simfonijska orkestra, a ne samo jedan. Možete samo dodavati i kada uza sve gudače u punom pogonu stižu limeni puhači i kada očekujete da će to ipak biti previše, opet ništa. Svi ostaju na svom mjestu, jasni i u punome sjaju. Kada je zvučnik ovako „vjeran“ za očekivati je da i prostorna definicija odgovara tome. Točno i slojevito kako je i snimljeno, s onom ugodnom dimenzijom dubinske definicije koju doživljavate u naravi. Sve tri dimenziju su ravnopravno zastupljene, pa će po širini, visini i dubini svi bit smješteni sa dovoljno „zraka“ između. Kada bi izvrsna dinamika i ta fascinantna koherencija bili sve što ovaj zvučnik ima, bilo bi dovoljno. No to nije sve – ima još. Ima toliko boje da će svaki puta kada igla legne u brazdu biti sasvim suvišno posegnuti za dobrom čokoladom, jer je zvuk koji dolazi jednako gust, rafiniran, delikatan i opojan. Za one koji ne vole jake čokolade, boje će biti za nijansu previše. Možda tek malo više nego li je to u stvarnosti, ali ovo ću staviti u kategoriju osobnih preferencija. Romantičnije duše će to smatrati pravom mjerom reprodukcije harmonika, dok onima drugima ostaje da primjećuju kako je svega malo više nego li uistinu treba.

Zaključak

Da li je ovo savršen zvučnik? Nije. Za to mu nedostaje jedna mala, ali nezaobilazna mjera transparentnosti. Sve je malo „sfumato“,

pa nikada nećete sjesti sasvim blizu izvođača, posebno ne onoliko blizu koliko će vas Quad-ovi moći približiti. Sve je tu, ali svjetlo je blago prigušeno pa tako na Novogodišnjem koncertu ne sjedite u prednjim redovima partera već na balkonu. Nije to samo zato što čujete da su mikrofoni bili pri snimanju postavljeni iznad orkestra i nije da nedostaje dvorane i opće senzacije ambijenta, već jednostavno ne možete bliže. Želite li baš na mikrofoni, neće ići. Sve je tako stvarno, ali tek za nijansu nedohvatljivo. Nekako vjerujem, da se ne petljam u tehnička pojašnjenja previše, kako je Elipsa dosegla limite današnjih dinamičkih zvučnika u svom cjelovitom razredu. Može se brže i detaljnije s više zraka, ali ne u cijelom spektru. Ovo je vjerojatno cijena koju se mora platiti za ovakvu vjernost reprodukcije. S druge strane, slušanje barokne glazbe izvedene na izvornim instrumentima i snimljene s male udaljenosti, poštedit će vas dijela škripe i struganja pa će blagi „sfumato“ djelovati blagotvorno.

U nedostatke ću ubrojiti i zahtjevanu poziciju zvučnika u sobi. Upute jasno kažu kako slušaonicu treba podijeliti u trećine te zvučnike i sebe postaviti u drugu trećinu. Učinite li drugačije, biti će viška basa i manjka visokih. Kako sam prvo isprobao „pogrešnu“ varijantu, potvrđujem da su autori uputa posve u pravu. I vi i zvučnici nasred sobe ili ništa od užitka. Zaštitna maska, izvedena u standardnoj Sonus „strune“ maniri služi dobro kao dekoracija, ali kada želite više od neobaveznog tišeg slušanja, ista mora dolje. Visoki tako evidentno stradavaju da cijela priča o koherentnosti zvuka pada u vodu. Istini za volju, još nisam čuo masku koja nema negativnih efekata. Ubrojiti li i cijenu u nedostatke? Tu je svaki odgovor ispravan. Cijena jeste takva da će ovi zvučnici, nažalost, biti dostupni samo malobrojnim ljubiteljima dobrog zvuka. Šteta, jer u pitanju je zvučnik koji je točan, kojem ništa nije teško, koji nema tip glazbe koji preferira, kojem je popis vrhina izuzetno dugačak i koji je neupitno tehnološki na samome vrhu. Ako možete, priuštite sebi to rijetko zadovoljstvo.

Za kraj? Opet na početak. Sonus Faber je jedna od onih firmi koje znaju kako se to radi.

RAZGOVOR S RAZLOGOM: GIOVANNI B. MENATO, DIREKTOR PRODAJE SONUS FABERA

Elipsa donosi zaokret u zvuku Sonus Fabera

piše: **Andrija Ćurković**

Kad se uzme da je Elipsa kao projekt razvijan 5-6 godina i da na njemu nije radio samo Franco, logično je da su i rješenja bolja nego u vrijeme kad se razvijala Cremona

Franco Serblin je stomatolog koji je zbog ljubavi prema glazbi postao vrhunski graditelj zvučnika. Uspjeh njegovih projekata i danas izaziva osjećaje zavisti kod konkurencije, pogotovo kod njihovih tehničara, zbog toga što Franco nije educirani elektrotehnički inženjer. To samo pokazuje da je ponekad za uspjeh presudno imati talenta i sluha.

Danas je već blizu 70-tim i na pragu za odlazak u mirovinu, Franco tvrtku sve više prepušta mlađim ljudima koji odrađuju većinu posla u razvoju novih modela. Oduvijek je tijesno surađivao s razvojnim inženjerima proizvođača zvučničkih jedinica jer je vrlo često modificirao postojeća rješenja ili, kad je tvrtka malo ojačala, razvijao zajedno s njima vlastite varijante. Danas tvrtka ima 30 zaposlenika od kojih 20 radi na proizvodnoj liniji gdje se zvučnici samo sastavljaju. Zvučničke jedinice dolaze iz Norveške i Danske, zvučničke kutije se proizvode u dvije talijanske stolarije dok je samo lakiranje povjereno trećoj. Tvrtka danas nudi tri serije - Domus, Cremona i Homage.

Nakon predstavljanja Elipse, novog modela zvučnika iz serije Cremona u zagrebačkom hotelu The Regent – Esplanade, razgovarali smo s njihovim direktorom prodaje Giovannijem B. Menatom.

A: Kako se borite protiv konkurencije koja poprilično kopira izgled vaših zvučnika, koristi vrlo slične zvučničke jedinice i prodaje ih po vrlo prihvatljivim cijenama?

Tehnički podaci:
Osjetljivost
91 dB SPL (2.83 V/1m)
Frekvencijski odziv
35Hz-30kHz
Susretne frekvencije
250Hz/2.3kHz
Impedacija
4 ohma
Preporučena snaga pojačala
50-300W
Dimenzije (VxŠxD)
1250 x 550 x 420 mm
Masa
97kg/par
Cijena
95.880 kuna
INFO:
Media Audio Tel. 01/485 4297 www.mediaaudio.hr

MENATO: Na žalost, tu se ne može ništa učiniti. Mi znamo da nije ista razina kvalitete i pokušavamo to pojasniti i našim kupcima. Ako ništa, bar znamo da smo na dobrom putu da radimo dobre proizvode. To potvrđuje i podatak da trenutno imamo oko 40 distributera u svijetu. Naše najjače tržište i dalje su Sjedinjene Američke Države, zatim Rusija, Italija, Njemačka...

A: Rekli ste maloprije u izlaganju da se tvrtka sve više orijentira na vašu srednju i top seriju zvučnika. Znači li to da će se Domus serija uskoro ukinuti?

MENATO: Zadovoljni smo s našom početnom serijom koja se, iako je nešto skuplja od konkurencije, i dalje solidno prodaje. Po kvaliteti izrade i zvuku mislimo da smo u toj klasi konkurentni bilo kojem proizvođaču zvučnika, međutim, u zadnje dvije godine zamjetan je pad potražnje tog segmenta proizvoda na globalnom tržištu. Osim toga, konkurencija je sve bolja a zbog prebacivanja proizvodnje u Kinu u mogućnosti su imati i vrlo konkurentne cijene na tržištu. Unatoč tome, stav naše tvrtke je da ostajemo s proizvodnjom u Italiji. Na taj način imamo i dalje potpunu kontrolu nad kvalitetom konačnog proizvoda. Imamo dosta ideja za novu početnu seriju u budućnosti. Najviše zbog toga jer je taj dio tržišta još uvijek dosta značajan našim distributerima. S tom kategorijom proizvoda je daleko lakše ući u bolje trgovačke lance koji im omogućuju zaraditi dodatni profit.

Mogu vam reći da se Cremona i Homage linija dobro prodaje unatoč tome što su luksuzni modeli zvučnika. Više od 400 Stradivari i 400 Amati zvučnika smo prodali u svijetu. Ako tome pridodamo 50 Guarneria dolazite do odličnih pokazatelja u kojem smjeru Sonus Faber treba ići. Možete li zamisliti koliko bi trebali prodati malih Concertino zvučnika da dosegne isti profit?

A: Slušajući Elipsu zamjetno je da se zvuk poprilično promijenio, po meni na bolje, od ostalih modela iz serije. Je li to pokazatelj da se Sonus Faber mijenja i sonično?

MENATO: Da, zvuk smo mijenjali. Pokazalo se je da je Cremona vrlo zahtjevna i da ju je bilo vrlo teško dovesti u optimalnu poziciju za rad. Također, bilo je nekih problema s bas područjem. Kad se uzme da je Elipsa kao projekt razvijan 5-6 godina i da na njemu nije radio samo Franco, logično je da su i rješenja bolja nego u vrijeme kad se razvijala Cremona. Osim toga, nove generacije zvučnika nisu proizvod samo jednog čovjeka nego je to timski rad koji trpi i više utjecaja na konačni zvuk. Osim ljudi iz vlastite tvrtke često se angažiraju stručnjaci koji surađuju s nama samo na određenom projektu. Tako je bilo i prilikom razvoja Elipse. U suradnji sa stručnjacima iz ScanSpeaka razvili smo novu srednjotonsku jedinicu koja je gotovo zaštitni znak Elipse. Zbog odličnih soničnih rezultata odlučili smo unaprijediti i druga dva modela iz ove serije Cremona i Cremona Auditor s ovim driverom. Na žalost, pravo na ekskluzivitet imamo samo jednu godinu nakon koje će ju i ostali proizvođači zvučnika moći koristiti.

A: To možda i nije loše jer će vas to tjerati na daljnji razvoj i stvaranje novih proizvoda.

MENATO: U pravu ste. Tvrtka koja ne ulaže u daljnji razvoj tehnologije i proizvoda ubrzo će početi gubiti poziciju na tržištu. Pomoć našeg talijanskog financijskog partnera i velika lojalnost naših distributera daje nam snagu za daljnji razvoj tvrtke i nastup na novim tržištima. Uvjeravam vas da ćete i dalje slušati dobre vijesti iz Sonus Fabera.

SON ET IMAGE
YBA

 Kubala-Sosna
RESEARCH LLC
Connect to the performance

MARTEN

Wilson benesch
2006 USA
The Absolute Sound Magazine
TORUS INFRASONIC GENERATOR
'PRODUCT OF THE YEAR'

ACQUISITUM MAGNUM
HIGH END AUDIO DISTRIBUCIJA
SON ET IMAGE
specijalizirani HIFI dućan i demonstracijski centar
sonetimage.adm.hr
www.yba.com.hr
Trg J.J. Strossmayera 7, Zagreb
GSM 099 2120 300
e-mail: info@yba.com.hr